

ਉਜ਼ਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ

(21:40-22:29)

ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਕੋਏ ਨਾਲ ਬਚਪਨ 'ਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਲੜਨਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਜਦ ਗਾਲ਼ਾਂ ਤਕ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਕਿ 'ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੋ।' ਪੈਰ ਘਸੀਟਦੇ ਘਸੀਟਦੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵੇਖੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਆਖਦੇ 'ਸੌਰੀ।' ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਝਕਦੇ ਤਾਂ ਦਬਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ 'ਹੁੱਣ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਓ।' ਅਸੀਂ ਝਕਦੇ-ਝਕਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਝੁਕਦੇ ਅਤੇ ਟੁੱਟੇ ਜਿਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲੈਂਦੇ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਜਣਾ ਦੰਦੀਆਂ ਕੱਢਣ ਲਗਦਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਸਭ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ 'ਸੌਰੀ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦੇ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੌਖਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਨਿੱਕਲਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਵਾਰ, ਸਾਡਾ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ ਉਸ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ ਤਦ ਤਕ ਉਹਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੁੜਬੁੜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਬਗ਼ੈਰ ਸੋਚੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਰਿਆ 'ਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦੇ। ਨਾ ਮਾਰੀਂ।'

ਇਹ ਪਾਠ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਜ਼ਰ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਸੋਚੋ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਈਬਲ 'ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ' ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 22: 1 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਹੇ ਭਰਾਵੇ ਅਤੇ ਹੇ ਪਿੱਤਰੇ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਉਜ਼ਰ ਜੋ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸੁਣੋ।' ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ 'ਉਜ਼ਰ' ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *apologia* (ਅਪੋਲੋਜੀਆ) ਹੈ¹, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ '*apology*' ਨਿੱਕਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਅਪੋਲੋਜੀ ਨਾ ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਪਤਰਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ '...ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਦਾ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹੋ' (1 ਪਤਰਸ 3: 15)।² ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਅਪੋਲੋਜੀਆ ਸ਼ਬਦ ਅੱਠ

ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸੱਤ ਵਾਰ 22-26 ਅਧਿਆਵਾਂ ਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ³, ਜਿੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਮੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਅੱਗੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ।⁴ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਜਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਉਜਰ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਉਜਰ ਕਰਨਾ

ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਭੜਕੀ ਭੀੜ ਤੋਂ ਰੋਮੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕਾਈ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ ਬਚਾਇਆ ਸੀ। ਅੰਟੋਨੀਆ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ⁵ ਤੋਂ ਬੇੜੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ‘‘... ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇ’’ (21:39ਅ)। ਮੈਨੂੰ ਜੇ ਐਨਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਧਮੋਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਖਣਾ ਸੀ, ‘‘ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੈ ਚੱਲੋ।’’ ਮੈਂ ਇਸ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਿਓ।’’⁶ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ (21:40ਓ)। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਗੜਬੜੀ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਸੀ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਉਜਰ (21:40-22:23)

ਮੈਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਪੌੜੀ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਡੰਡੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਸਿਪਾਹੀ ਉਹਦੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਖੜੀ ਭੀੜ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਪਾਟੇ ਕੱਪੜੇ ਘੱਟੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹਨ, ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਹੱਥ ਚੁੱਕਣ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨੂਰ ਸੀ:

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪੌੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸੈਨਤ ਕੀਤੀ,⁷ ਅਤੇ ਜਾਂ ਓਹ ਸਭ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਖਿਆ⁸ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਆਖਿਆ, ਹੇ ਭਰਾਵੇ ਅਤੇ ਹੇ ਪਿਤਰੇ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਉਜਰ ਜੋ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸੁਣੋ।⁹

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂ ਸੁਣਿਆ ਜੋ ਉਹ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਖਿਆ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਗਏ (21:40ਅ-22:2ਓ)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨਾਲ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ (21:37) ਜਦ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹਮਵਤਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ।¹⁰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਹੇ ਭਰਾਵੇ,¹¹ ਅਤੇ ਹੇ ਪਿੱਤਰੇ’’ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੰਨਿਆ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਉਜਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।¹² ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਹਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲ ਉਹ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਉਹਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ‘ਮੈਂ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਮਨੁੱਖ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕਿਲਿਕੀਆ ਦੇ ਤਰਸੁਸ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ’ (22:3ੳ)।¹³ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਤਰਸੁਸ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਮੂਰਤੀਪੂਜਕਾਂ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ (22:3ਅ)। ‘ਗਮਲੀਏਲ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ’¹⁴ ਪਲਿਆ ਅਤੇ [ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ] ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਪੂਰੇ ਚੱਜ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ’ ਸੀ (22:3ੳ)। ਗਮਲੀਏਲ ਨੂੰ ਜਿਹਦੀ ਮੌਤ ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਰੱਬੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।¹⁵ ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਅਸਲ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਉੱਤੇ ਦੋ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਸਨ। (1) ਉਹਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਅਤੇ (2) ਉਹਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨਾਦਰ ਕੀਤਾ ਸੀ (21:2੪)। ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ, ਪੌਲੁਸ ਲੇ ਅਸਲ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਉਲਟਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰਹੀ ਹੈ।’

‘ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਪੂਰੇ ਚੱਜ ਨਾਲ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ’ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ‘ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਲਈ ਅਣਖ ਸੀ’ (22:3ਸ)। ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਅਣਖ ਸੀ, ਇਹ ਉਹਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦੱਸਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹਨੇ ਦੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ, ‘ਜਿਹੇ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋ’ (22:3ਹ)। ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਐਨਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਧਮੋਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।¹⁶

ਪੌਲੁਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਸੋਚਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ:

ਅਰ ਮੈਂ ... ਇਸ ਪੰਥ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੀਕਰ ਸਤਾਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਸਰਦਾਰ ਯਾਜਕ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ¹⁷ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਾਖੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ¹⁸ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੈਂ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਉਂ¹⁹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਦਮਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ ਭਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਸਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਲਿਆਵਾਂ (22:4, 5)^{੨੦}

ਫਿਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕਿਹਾ। ਦਮਿਸ਼ਕ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਉਹਨੂੰ ਭਾਲਦਾ ਹੋਇਆ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਾਂ ਮੈਂ ਤੁਰਦੇ ਤੁਰਦੇ ਦਮਿਸ਼ਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਕੁ ਦੇ ਵੇਲੇ ਚੁਫੇਰੇ ਅਚਾਨਕ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਵੱਡੀ ਜੋਤ ਚਮਕੀ। ਅਰ ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ

ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਖਦੀ ਹੈ, ਹੇ ਪੌਲਸ, ਹੇ ਪੌਲਸ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈਂ? ਤਦ ਮੈਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ? ਉਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਹਾਂ ਜਿਹ ਨੂੰ ਤੂੰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈਂ।²¹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਨ ਜੋਤ ਤਾਂ ਵੇਖੀ ਪਰ ਉਹ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਜੋ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਨਾ ਸੁਣੀ (22:6-9)।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੋ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਤੋਂ ਦਮਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਅਜੇ ਵੀ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ, ਪੌਲਸ ਵਿਚ ਆਇਆ ਬਦਲਾਅ ਸੀ, ਜੇ ਉਹਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਈ ਦੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖ ਸਕਦੇ ਸਨ?

ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ, ‘‘ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ?’’ (22:10ਓ)। ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਅਣਖ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ?’’ ਸਗੋਂ, ਇਹ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ, ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ, ਕਿੱਧਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ, ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚ ਗਈ। ਹੁਣ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ, ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰਾਂ?’’ ਮੈਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ, ਜਦ ਤਕ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਤਦ ਤਕ ਯਿਸੂ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ।

ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ‘‘ਤੂੰ ਉੱਠ ਕੇ ਦਮਿਸ਼ਕ ਵਿਚ ਜਾ ਅਤੇ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਤੇਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਸੋ ਉੱਥੇ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ’’ (22:10ਅ)। ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੇ ਪਾਪ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਮਿਸ਼ਕ ਵਿਚ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਹਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਰਵਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ:

ਜਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਜੋਤ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜੀ ਦਮਿਸ਼ਕ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਅਰ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਹਨੰਨੀਆ ਨਾਮੇ ਜੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਰੀਤ ਮੂਜਬ ਭਗਤ ਲੋਕ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਨੇਕਨਾਮ ਸੀ।²² ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੋਲ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਭਾਈ ਸੌਲਸ ਸੁਜਾਖਾ ਹੋ ਜਾਹ, ਅਰ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ, ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਵਰ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਤੂੰ ਉਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣੇਂ ਅਤੇ ਉਸ ਧਰਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖੇਂ²³ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇਂ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਓਸੇ ਲਈ ਤੂੰ ਸਭ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੋਵੇਂਗਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੈਂ ਵੇਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਢਿੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ? ਉੱਠ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਧੋ ਸੁੱਟ²⁴ (22:11-16)।

ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਵਜ੍ਹਾ ਗ਼ੈਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।²⁵ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗ਼ੈਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਾਣਾ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਹਨੱਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: ‘‘ਤੂੰ ਸਭ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੋਵੇਂਗਾ।’’ ਹੁਣ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਖ਼ੁਦਾਈ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਹਿਣਾ ਸੀ।

ਉਹ ਦਮਿਸ਼ਕ ਅਤੇ ਅਰਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। (ਗਲਾਤੀਆਂ 1: 18; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 9: 26-30):²⁶ ‘‘ਅਤੇ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਾਂ ਮੈਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਬੇਸੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 22: 17)। ਪੌਲਸ ਉੱਤੇ ਤੀਜਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਹੈਕਲ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ‘‘ਹਰ ਥਾਂ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ’’ ਸਿਖਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ (21: 28)। ਇਹਦੇ ਉਲਟ, ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਉਹਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਆਦਮੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮ ਗ਼ਲਤ ਸਨ।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਿਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ: ‘‘ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਛੇਤੀ ਕਰ ਅਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਤੋਂ ਸ਼ਤਾਬੀ ਨਿੱਕਲ ਜਾਹ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਸਾਖੀ ਨਾ ਮੰਨਣਗੇ’’ (22: 18)। ਪਤਰਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਦ ਉਹਨੇ ਸੁੱਧ ਅਤੇ ਅਸੁੱਧ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਲਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਪੌਲਸ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਸੀ:²⁷

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਓਹ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ ਕੈਦ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਾਰਦਾ ਸਾਂ। ਅਰ ਜਾਂ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭੀ ਕੋਲ ਖੜਾ ਅਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਸਾਂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਖੂਨੀਆਂ ਦੇ ਬਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਸਾਂ (22: 19, 20)।

ਉਹਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ, ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ, ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਜਦ ਉਹ ਇਹ ਧਿਆਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਗਵਾਹੀ ਮੰਨ ਲੈਣਗੇ।’’

ਪੌਲਸ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਸਾਖੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਰੁਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਖੀ ਉਹਦੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ (9: 29)। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ, ‘‘ਤਾਂ ਓਨ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਰ ਜਾਹ’’ (22: 21ਓ)। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੂਰ ਵਾਟ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਘੱਲਾਂਗਾ’’ (22: 21ਅ)²⁸

ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ‘‘ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ’’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ 'ਚ ਉਹਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਕਿਵੇਂ ਬਰਕਤ ਪਾਈ ਸੀ। ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ

ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜੀ ਉੱਠੇ ਪ੍ਰਭੂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲੈਣ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਹਦੇ, 'ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ' ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਭੀੜ ਭੜਕ ਉੱਠੀ। 'ਓਹ ਏਸ ਗੱਲ [ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈਣ] ਤੀਕਰ ਉਹ ਦੀ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਭਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਦਾ ਜੀਉਣਾ ਹੀ ਜੋਗ ਨਹੀਂ!' (22:22)²⁹

ਲੂਕਾ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਜੋੜੀ ਕਿ 'ਉਹ ਹੁੰਮ ਮਚਾਉਣ³⁰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੀੜੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਖੇਹ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗੇ' (22:23)। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲਸ ਉੱਤੇ ਪਥਰਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਗੇ ਲਾਹ ਲਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ 22:20), ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਉੱਤੇ ਘੱਟਾ ਹੀ ਪਾ ਸਕੇ (ਵੇਖੋ 2 ਸਮੂਏਲ 16:13)। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟਾ ਪਾ ਕੇ 'ਪਾਗਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਿਆ'³¹ ਜਿਵੇਂ ਭੂਤਰਿਆ ਬਲਦ ਖੌਰੂ ਪਾਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ।³² ਸਾਨੂੰ ਐਨਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ।³³

ਹਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਾਲ ਪੌਲਸ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਸਰਮਨ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੇਖ ਕੇ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਚਨ ਪਸੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਚਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸੁਰਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।³⁴ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਲੋਕ ਸੱਭਿਆ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਕੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸਬਕ ਹੈ। 'ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਪੌਲਸ ਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਭਲਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਜਾਂ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰ (ਗੁੱਸਾ ਦੁਆ) ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ? ਹੈਕਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ 'ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਅੱਸਬ ਅਤੇ ਕੱਟੜਤਾ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।³⁵

ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਬਕ ਹੈ। ਭੀੜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੌਲਸ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤਕ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਯਹੂਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਆਤਮ-ਪਰਿਚੈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ 'ਯਿਸੂ ਨਾਂਅ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ'। ਉਹਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਨੱਨੀਆ ਮਸੀਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ 'ਪ੍ਰਭੂ' ਜਿਹਨੇ ਉਹਨੂੰ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਯਿਸੂ ਹੀ ਸੀ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਠੋਕਰ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ 'ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ' ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? ਕਿਉਂਕਿ ਠੋਕਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਆਪਣੀ ਵਾਹ ਲਗਦਿਆਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਕੋਲ ਘੱਲਾਂਗਾ,'

ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਹੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ। ਸਿਖਾਉਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਚਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਵੇ (ਗਲਾਤੀਆਂ 1:10)।

ਰੋਮੀਆਂ ਅੱਗੇ ਉਹਦਾ ਉਜ਼ਰ (22:24-29)

ਜੇ ਰੋਮੀ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੰਗਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਹੱਥ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨੂੰ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਆਉਂਦੀ ਵੀ ਸੀ,³⁶ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ‘ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ’ ਸ਼ਬਦ ਐਨਾ ਹਿੰਸਕ ਰੂਪ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਉਜ਼ਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਓਨੀ ਹੀ ਸਮਝ ਆਈ ਜਿੰਨੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।

ਪਰੇਸ਼ਾਨ ‘ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਹ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ’ (ਆਇਤ 24ਏ) ਤਾਂ ਜੋ ਭੀੜ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ‘ਆਖਿਆ ਭਈ ਉਹ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰਤਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ ਕਿ ਓਹ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਦੇ ਮਗਰ ਇਉਂ ਡੰਡ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ’ (ਆਇਤ 24ਅ)। ਰੋਮੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਮੁਜਰਮ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੁਟਾਪਾ ਕੀਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਸੱਚਾਈ ਉਗਲਵਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।³⁷

ਸਲੀਬ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨਾ ਰੋਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਾਲਿਮਾਨਾ ਸਜ਼ਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਲੱਕੜੀ ਉੱਤੇ ਚਮੜੇ ਦੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਤਸਮੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੱਡੀ ਜਾਂ ਧਾਤੂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਜੱਲਾਦ ਵੱਲੋਂ ਲਵ੍ਹੇਟ ਕੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੋੜਾ ਮਾਸ ਵਿਚ ਖੁਭ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾੜਾਂ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ‘ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ’ ਨਾਲ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਲਈ ਅਪਾਹਿਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ; ਕਈ ਤਾਂ ਮਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ; ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਬਚਦੇ ਸਨ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:24, 25), ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਉਹਨੂੰ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕੋਰੜੇ ਨਹੀਂ ਵੱਜੇ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨਾਲ ਤਸੀਹਾ ਘਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ; ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਐਨੀ ਔਖੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਮਰਾ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹੀ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਿਲਾਤੂਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ (ਯੂਹੰਨਾ 19:1; ਮੱਤੀ 27:26; ਮਰਕੁਸ 15:15)। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਉਹਦੇ ਬਦਨ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।³⁸ ਜੱਲਾਦ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਰਸੂਲ ਨੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ‘ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਤਸਮਿਆਂ ਨਾਲ ਜਕੜਿਆ³⁹ ਤਾਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕੋਲ ਖੜਾ ਸੀ ਆਖਿਆ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋਗ ਹੈ ਜੇ ਇਕ ਰੋਮੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੋ!’ (ਆਇਤ 25)⁴⁰

ਪੌਲਸ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਜਿਹੇ ਜਵਾਬ ਨੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹੀ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਕਿਸੇ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ;⁴¹ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਕੁੱਟਣਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਜਾਣੀ ਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋ ਸਕਦੇ ਸਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲਸ ਸਚਮੁਚ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੀ। ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ। ‘ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ... ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋ? ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਰੋਮੀ ਹੈ’ (ਆਇਤ 26)।

ਭੈਭੀਤ ਹੋ ਕੇ ‘ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ, ਤੂੰ ਰੋਮੀ ਹੈਂ? ਉਹ ਬੋਲਿਆ, ਹਾਂ ਜੀ’ (ਆਇਤ 27)। ਉਹਨੂੰ ਪੌਲਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ, ਗੰਜਾ⁴² ਯਹੂਦੀ ਐਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 10)। ਹੁਣ ਕੱਪੜਿਆਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹਦੇ ਜਿਸਮ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਾਗ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6: 17) ਅਤੇ ਤਾਜ਼ੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਉਹ ਇਕ ਸੱਭਿਅ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਾਰੇ ਹੋਏ⁴³ ਆਦਮੀ ਵਰਗਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ⁴⁴ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੇ ਇਹ ਮਰਾਤਬਾ ਪਾਇਆ’ (ਆਇਤ 28ਓ),⁴⁵ ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ‘ਇਸ ਲੰਡਰ ਜਿਹੇ ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਐਨਾ ਪੈਸਾ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ?’ ‘ਪਰ’ ਪੌਲਸ ਨੇ ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਜੰਮਿਆ’ (ਆਇਤ 28ਅ)⁴⁶।

ਤਰਸੁਸ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੌਲਸ ਰੋਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਤਰਸੁਸ ਕੋਈ ਰੋਮੀ ਬਸਤੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਉਹ ਬਾਪ-ਦਾਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਰੋਮੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੀ, ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵਜ ਨੇ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ,⁴⁷ ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਹੋ ਜਾਂ ਮਾਰਕ ਐਨਟੋਨੀ ਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਤਰਸੁਸ ਨਾਲ ਸੀ।

ਪੌਲਸ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਜਾਂ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਚਮੁਚ ਉਹੀ ਸੀ।⁴⁸ ‘ਉਪਰੰਤ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਨੂੰ ਪਰਤਾਉਣ ਲੱਗੇ ਸਨ ਓਹ ਝੱਟ ਉਹ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਹਟ ਗਏ’ (ਆਇਤ 29ਓ)। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਬਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਚਮੜੇ ਦੀ ਡੋਰੀਆਂ ਟਟੋਲਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਛੇਤੀ ਕਰਦੇ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ.ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ ਨੇ ਸਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ: ‘ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਰਫ਼ ਐਨੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਰੋਮੀ ਹਾਂ’ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਦੇ ਸਭ ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।’⁴⁹

‘ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਭੀ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਭਈ ਉਹ ਰੋਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਡਰ ਗਿਆ’⁵⁰ (ਆਇਤ 29ਅ)। ਜੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਜੋ

ਉਹਨੇ ਕਾਫੀ ਧਨ ਦੇ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਖੋਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਕਿ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਟਲ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਜੇ ਟਲੀ ਨਹੀਂ ਪੈਚੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੈਰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਯਹੂਦੀ/ਰੋਮੀ ਨਾਲ ਐਨੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ?

ਅਗਲੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਲਟਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਵਲੋਂ ‘‘ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਨ’’ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਵੇਖਾਂਗੇ।⁵¹ ਹੁਣ ਵਾਸਤੇ, ਆਓ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਭਾ ਉਜ਼ਰ

ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਉਜ਼ਰ’’ ਦਾ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ‘‘ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ’’ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਣ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਗੱਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਉਹਦੇ ਲਈ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਉਜ਼ਰ ਗ਼ਲਤੀ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਦੀ ਆਇਤ, ‘‘...ਆਸ... ਦਾ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ’ਤੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹੋ’’ (1 ਪਤਰਸ 3:15) ਤੋਂ ਮੈਂ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।

1. *ਤਿਆਰ ਰਹੋ*। ਪੌਲੁਸ ਵਾਂਗ, ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਉਜ਼ਰ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ।

2. *ਸੱਭਿਅ ਬਣੋ*। ਇਸ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲੁਸ ਲੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ‘‘ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਨਾ ਕਰੋ। ... ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਨਾ ਹਾਰੋ ਸਗੋਂ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਓ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 12:17-21)। ਉਹਨੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਭਲਾ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵਰਤ ਸਕਿਆ? ਉਹਦੇ ਖੂਨ ਲਈ ਡੰਡ ਪਾ ਰਹੇ ਯਹੂਦੀ ਹਜ਼ੂਮ ਅਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ-ਬੇਟੀਆਂ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੇਰਹਿਮ ਰੋਮੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਚਮੁਚ ਹੀ ਪੌਲੁਸ ਬੜੀ ਸਖ਼ਤ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਹ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਅ ਬਣ ਕੇ ਉਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਝਗੜਾਲੂ ਹੋਣ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਨਾ ਬਣੋ।

3. *ਨਿੱਜੀ ਬਣੋ*। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਮਝ ’ਚ ਨਾਲ ਆਵੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕੋ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ ਸੀ। ‘‘ਜੋ ਕੁਝ ਯਿਸੂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ।’’⁵² ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ’ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਬਦਲੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਬਾਈਬਲ ’ਚੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੋ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਰੱਖੋ।

4. *ਮਸੀਹ ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਰਹੋ*। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨਬਦਲੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਦੱਸਿਆ, ਪਰ ਉਹਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲ ਦੁਆਉਣਾ

ਸੀ। ‘ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ’ ਨਾਂਅ ਨੇ ਉਹਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਯਾਦ ਦੁਆ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹੀ ਯਿਸੂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਸੀਹ ਲਈ ਬਦਲਣਾ ਹੈ।

5. *ਲਚੀਲੇ ਬਣੋ/ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੈਗਾਮ ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ*, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਿਨਾਗੋਗਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਸੀ। ਜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿਓ।

6. *ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਣੋ/ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ*, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਯਿਸੂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵ ‘ਉਠ [ਕੇ] ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਅਤੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਧੋ ਸੁੱਟ’ (ਆਇਤ 16ਅ)। ਫਿਰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਮਕਸਦ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਉਹੀ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਓ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

7. *ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਣੋ/ਤੁਹਾਡੇ ਉਜ਼ਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਯਕੀਨ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੋਵੇ*। ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੇ ਈਮਾਨ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਮਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਸੀ; ਕੀ ਲੋਕ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ?

8. *ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣੋ/ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਹੀ*, ਸਾਨੂੰ ਕਾਮਨਸੈਂਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਵਧੇ ਤਾਂ ਪੌਲੁਸ ਉਹ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬੱਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਗਾਲਾਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਹਲੀਮ ਬਣੋ, ਪਰ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਓ।

9. *ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੋ/ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕੋ*, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰੋ। ਪੌਲੁਸ ਭੀੜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਐਨ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਲਿਖਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ; ਪਰ ਇਹ ਰਸੂਲ ਉਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਖ਼ੁਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਰੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਖ਼ੁਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋ। ‘ਨਤੀਜਾ’ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਪਰ ਹਿੰਮਤ ਕਦੇ ਨਾ ਹਾਰੋ।

ਸਾਰ

ਅਖ਼ੀਰ ‘ਚ ਆਓ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ‘ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਨਬਦਲੀ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਬਕ ਹਨ।⁵³ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੱਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਰੋਮਾਂਚਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਬੇਆਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੇ ਉਹ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪ ਧੋਤੇ ਜਾ ਸਕਣ (ਆਇਤ 16)? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪੌਲਸ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ? ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਐਨੇ ਸਖ਼ਤ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਚਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਚਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਹੈ।

ਸ਼ਰਮਨ ਨੋਟਸ

ਅੰਟੋਨੀਆ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; (1) ਉਹਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚਲਨ (ਆਇਤਾਂ 3-5); (2) ਉਹਦੀ ਰੋਮਾਂਚਕਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ (ਆਇਤਾਂ 6-13, 16); (3) ਉਹਦਾ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ (ਆਇਤਾਂ 14, 15, 17-21)। (ਇਹ ਢੰਗ ਮੈਂ ਕਈ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ।)

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ ਅਪੋਲੋਜੀਆ *apo* ('ਤੋਂ') ਅਤੇ *logos* ('ਸ਼ਬਦ' ਜਾਂ 'ਤਰਕ') ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ² ਮਸੀਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਤਰਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ 'ਅਪੋਲੋਜੈਟਿਕਸ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ³ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 22: 1; 24: 10; 25: 8, 16; 26: 1, 2, 24 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਠਵੀਂ ਵਾਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 19: 33 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨਾਮ ਦੇ ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਅਫ਼ਸੂਸ ਦੇ ਐਂਫੀਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਸਫ਼ਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਲੂਕਾ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਹ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੋਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਮੁਜਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਦੇ 'ਅਪੋਲੋਜੈਟਿਕ ਮਕਸਦ' ਦੀ ਚਰਚਾ *ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟਰੂਥ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ⁴ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਹੈਕਲ ਦਾ ਰੋਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵੇਖੋ। ⁵ ਇਸ ਰਸੂਲ ਦਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਆਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ 'ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਉੱਤੇ ਸਾਖੀ' ਦੇਣਾ ਸੀ (20: 24ਅ); ਇਹ ਉਹਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ⁶ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਲਟਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਬੱਧੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ (21: 33)। ⁷ ਇਬਰਾਨੀ ਦੀ ਉਪ ਬੋਲੀ ਅਰਾਮੀ ਸੀ। ⁸ ਪੌਲਸ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7: 2 ਵਿਚ ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਨੇ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 'ਹੇ ਭਰਾਵੇਂ ਅਤੇ ਪਿੱਤਰੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਧਿਆਇ 21 ਵਾਲੀ ਕਾਤਲ ਭੀੜ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਯਕੀਨਨ ਹੀ, ਪੌਲਸ ਵਲੋਂ 'ਪਿੱਤਰੇ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਅਰਥ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਜਤ ਦੇਣਾ ਸੀ। ⁹ ਪੌਲਸ ਨੇ ਜੇ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੌਲਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

¹¹ ਇਹ *ਮਸੀਹੀ* ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ¹² ਰੋਮ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਿਨਾਗੋਗਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਪੌਲਸ 'ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਅਰਥ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਕਿ... ਇਹ ਯਿਸੂ ਜਿਹਦੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹੀ ਮਸੀਹ ਹੈ' (17: 2, 3)। ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀਏ, ਪਰ ਉੱਥੇ

ਹਾਲਾਤ ਫ਼ਰਕ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਖ਼ੂਨ ਵਾਸਤੇ ਡੰਡ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ; ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।¹³ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 22 ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪੌਲਸ ਦੇ ਬਹੁਤਾ ਸੰਬੰਧਨ ਸੌਲਸ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਦੋ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਠ 'ਤੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਦੇ 25 ਅਤੇ 26 ਪਾਠ ਵਾਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੇਖੋ।¹⁴ ਯੂਨਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ 'ਕਦਮਾਂ ਚ' ਹੈ (ਵੇਖੋ KJV)। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੈਂਚ ਜਾਂ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠਦੇ ਸਨ।¹⁵ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ (5:34) ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਗਮਲੀਏਲ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨੋਟਸ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਵਿਚ 194 ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਵੇਖੋ।¹⁶ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਪੌਲਸ ਦਾ ਸਲਾਮ ਅਥੇਨੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਰਗਾ ਸੀ (17:22)। ਦੋਹਾਂ ਸਲਾਮਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਕਤ ਹੋਰ ਅਣਕਹੀਆਂ ਸਚਾਈਆਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਪੌਜ਼ਿਟਿਵ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੀ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਲਈ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਰੋਮੀਆਂ 10:2 ਪੜ੍ਹੋ।¹⁷ 'ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੰਚਾਇਤ' ਮਹਾਂਸਭਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਢੰਗ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ 'ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਐਲਡਰਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਲਈ ਹੈ। *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਦੀ ਅਰਥਾਵਲੀ ਵਿਚ 215 ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ 'ਮਹਾਂਸਭਾ' ਵੇਖੋ।¹⁸ ਜਿਸ ਵਕਤ ਪੌਲਸ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਕੈਫ਼ਾ ਮਹਾ ਪੁਰੋਹਿਤ ਸੀ (*ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:6 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ)। ਜਦ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅੰਟੋਨੀਆ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਉਸ ਵਕਤ ਮਹਾਂਪੁਰੋਹਿਤ ਹਨੰਨੀਆ ਸੀ (23:2)। ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਕੈਫ਼ਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਸਭਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦਾ ਮੈਂਬਰ, ਸ਼ਾਇਦ ਮਹਾਂਪੁਰੋਹਿਤ ਹੀ, ਉਸ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਦਮਿਸ਼ਕ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹਦੇ ਉਲਟ ਪੌਲਸ ਇਹੀ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।¹⁹ 'ਭਾਈਆਂ' ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਮਵਤਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ।²⁰ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਅਧਿਆਇ 9 ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਅਧਿਆਇ 26 ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਅਧਿਆਇ 9 ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਪੌਲਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨੋਂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਦੇ 25 ਅਤੇ 26 ਪਾਠਾਂ ਵਾਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

²¹ ਪੌਲਸ ਨੇ 'ਜੀ ਉੱਠਣ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲਸ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਮੁਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਹ ਜੀ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ (ਮੱਤੀ 28: 11-15)। ਪੌਲਸ ਦੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮਨਘੜਤ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।²² ਹਨੰਨੀਆ ਵੀ ਇਕ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਪਰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਉਹਦਾ ਉਹ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਯਹੂਦੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਸੀ।²³ 'ਧਰਮੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਸੀਹਾ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 3: 14; 7:52; ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 53: 11)।²⁴ ਪੌਲਸ ਨੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ (9: 18)।²⁵ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗ਼ੈਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਯਹੂਦੀ ਮੁਰੀਦ ਬਣੇ ਬਗ਼ੈਰ ਮੁਕਤੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।²⁶ ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਦੇ 139-140 ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ। ਕਈਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਹਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।²⁷ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲੂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਤਰਸ ਤੇ ਪੌਲਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਇਕ ਹੈ।²⁸ ਕਈਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਮਸੀਹੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੱਖ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ਼ੈਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।²⁹ 'ਸ਼ਬਦ' ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*logos*) ਦਾ ਅਰਥ 'ਗੱਲ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ

ਵਿਚ ਇਹਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ 'ਸ਼ਬਦ' ਨਾਲੋਂ 'ਗੱਲ' ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।
³⁰ਇਹੀ ਡੰਡ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ 'ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੋ! ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੋ!'

³¹ਜੇ. ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ, *ਨਿਊ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਐਕਟਸ ਆਫ ਅਪੋਸਟਲਜ਼*, ਅੰਕ 2 (ਡਿਲਾਈਟ, ਆਰਕੈਸਾ: ਗੋਸਪਲ ਲਾਈਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ), 220. ³²ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਬਿਲਕੁਲ ਉਦੋਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਝਾੜਦਿਆਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (18:6; 13:51 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ³³ਪੌਲਸ 'ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ (ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ) ਨੂੰ ਹੈਕਲ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਗ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਮ ਸੀ। ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾਲ ਪੌਲਸ ਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਹੀ ਗੱਲ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ³⁴ਇਹ 'ਭਰੇ ਹੋਏ' ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਰੁਹਾਨੀ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਉਹ ਬੇਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੋਂ ਉਹਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਰਕੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਲੁਕੀਆਂ, ਅਦਿਸ਼ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵ ਉਸਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਫਟ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ³⁵'ਭਰੇ ਹੋਏ' ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਨੈਤਿਕ ਮੁੱਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਮੁਤਅੱਸਬ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਕੁਝ 'ਮੁੱਦੇ' ਹੋਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨਾਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਈਬਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਥ ਕੇ ਵੇਖ ਸਕਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ³⁶ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ³⁷ਸ਼ੱਕੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ 'ਸੱਚ' ਬੁਲਵਾਉਣ ਲਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾਂ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਲੋਂ ਰੋਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ³⁸ਅਮਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਪੈਰ ਦੇਵੇਂ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਅਗਬੁਸ ਦੀ ਨਬੂਬਤ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਗ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (21: 11)। ³⁹ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਸਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਵਿਚ ਘੁਮਾਇਆ, ਪਰ ਬਹੁਤਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤਰੀਕਾ ਚਾਬੁਕ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ⁴⁰ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16 ਵਾਂਗ ਜਿਥੇ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮਾਰ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਜਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ 'ਹੁਣ ਕਿਉਂ? ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?' ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਪੱਕਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸੀ।

⁴¹ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 4' ਵਿਚ ਸਿਸੇਰੋ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਹਵਾਲਾ ਵੇਖੋ। ⁴²ਪੌਲਸ ਅਤੇ ਥੇਲਕਾ ਦੇ ਅਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕੰਮਾਂ (apocryphal Acts of Paul and Thelca) ਮੁਤਾਬਕ, ਪੌਲਸ 'ਗੰਜਾ, ਕਮਾਨ ਵਰਗੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲਾ, ਗਠੀਲੇ ਬਦਨ ਵਾਲਾ, ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦਾ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜਿਹਦੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਲ ਸਨ ਅਤੇ ਨੱਕ ਵੱਡਾ ਸੀ।' ਡਬਲਯੂ. ਐਮ. ਰੈਮਸੇ ਮੁਤਾਬਕ, 'ਇਸ ਰਸੂਲ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਵਾਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਕਿਸੇ ਮੁਢਲੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ।' (ਏ.ਟੀ.ਰਾਬਰਟਸਨ, 'ਪੌਲ, ਦ ਅਪੋਸਟਲ' ਦ *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ*, ਸੰਪਾਦਕ ਜੇਮਸ ਔਰ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1960], 4:2277.) ⁴³'ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਾਰੇ ਹੋਏ' ਕਿਸੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਖਤਰਨਾਕ ਜੁਰਮ ਤੇ ਮੁਜਰਮ ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਅਖਾਣ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁਜਰਮ ਠਹਿਰਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ⁴⁴ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ⁴⁵ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰੋਮ (ਜਾਂ ਰੋਮੀ ਬਸਤੀ) ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖਾਸ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਲਟਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਲਟਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਕਲੌਦਿਉਸ ਸੀ (23:26) ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਲਟਨ ਦੇ

ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਉਦੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲਈ ਜਦ ਕਲੋਇਡਿਸ ਉੱਥੇ ਰਾਜਾ ਸੀ (41-54 ਈ.)। ਕਲੋਇਡਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ।⁴⁶ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ (ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲਈ, ਵੇਖੋ 16:37)। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਅਸੀਂ 25:11 ਵਿਚ ਵੇਖਾਂਗੇ। ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਜ਼ਾਤੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸੀ (ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ "ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 4" ਦੇ ਪਾਠ "ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ" ਵਿਚ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ)। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 22 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਕੋਈ ਸਵੈ ਪੀੜ ਸਹਿਣ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ "ਸ਼ਹਿਦੀ ਰੰਗਤ" ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21:13; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:21, 23), ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।⁴⁷ ਇਹਦਾ ਬਦਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੇ ਕਿ ਪੱਕੇ ਫ਼ਰੀਸੀ ਲਈ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਸੀ।⁴⁸ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੌਲਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਮੰਨ ਲਈ। ਭਲਾ ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਪਛਾਣ-ਪੱਤਰ, ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ? ਫ਼ਿਲਿੱਪੋ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦੇ ਕੁਟਾਪੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ "ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 4" ਦੇ ਪਾਠ "ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ" ਵਿਚ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ। ਪਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਫ਼ਿਲਿੱਪੋ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਸਨ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਲਟਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਐਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਲਈ ਤਰਸੂਸ ਵਿਚ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਸੀ।⁴⁹ ਜੇ ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਾਵੇ, *ਨਿਊ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਐਕਟਸ ਆਫ ਅਪੋਸਟਲਜ਼*, ਅੰਕ 2 (ਡਿਲਾਈਟ, ਆਰਕੈਂਸਾ: ਗੋਸਪਲ ਲਾਈਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ), 221, 222.⁵⁰ ਸਿਸੇਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਜੁਰਮ ਸੀ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਰੋਮ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋ ਸਾਲ ਤਕ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ (28:20)। ਪਲਟਨ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਕੋੜੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਤਸਮਿਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (22:24)।

⁵¹ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਜਰਮ ਤਦ ਤਕ ਪੂਰੀ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਉਗਲੇਗਾ ਜਦ ਤਕ ਉਹਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ।⁵² ਸਦਰਨ ਹਿਲਜ਼ ਚਰਚ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਾਈਸਟ, ਅਬਿਲੇਨ, ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ 1 ਮਾਰਚ, 1987 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਿਕ ਐਚਲੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼, "ਅਪੋਲੋਜਾਈਜ਼ਿੰਗ ਟੂ ਐਨ ਅਪਰਾਈਜ਼ਿੰਗ।"⁵³ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।